

SLOVO OD ŠOLE

J. D. Salinger

Če vas stvar res zanima, boste verjetno najprej hoteli vedeti, kje sem se rodil in kakšna je bila moja ušiva mladost in kaj so delali moji starši in tako dalje, preden so dobili mene, in vse tiste davidcopperfieldske traparije, ampak jaz se v to ne bom spuščal. Predvsem me ta zadevščina dolgočasi, mimo tega pa bi moji starši začeli od groze krvaveti, če bi povedal o njih kaj zelo osebnega. Presneto občutljiva sta za vse take reči, zlasti oče. *Spodobna* sta in tako dalje — saj nič ne rečem — vendar sta tudi hudičevo občutljiva. Sicer pa vam ne bom pravil vsega svojega prekletega življenjepisa ali kaj. Povedal vam bom samo tisto noro štorijo, ki se mi je primerila lani pred božičem, preden me je tako vrglo, da sem moral priti sem in mirovati. Namreč tudi D. B.-ju nisem povedal nič drugega in ta je moj *brat* in tako dalje. Zdaj je v Hollywoodu. To ni predaleč od te klavrne hiše, torej prihaja do malega vsako soboto k meni na obisk. Peljal me bo domov, če bom prihodnji mesec že morebiti smel od tod. Pravkar si je kupil jaguarja, enega tistih angleških vozičkov, ki ti napravijo dve sto milj na uro. Prekleta, če ga ni veljal skoraj štiri tisoč dolarčkov! Zdaj ima polne žepe cvenka. Prej ni bilo tako. Ko je bil še doma, je bil navaden pisatelj. Napisal je tisto neznansko knjigo novel *Skrivna zlata ribica*, morda ste že kdaj kaj slišali o njem? Najboljša izmed novel v knjigi je bila »Skrivna zlata ribica«, o fantičku, ki ni hotel nikomur pokazati svoje zlate ribice, ker jo je kupil z lastnim denarjem. Jaz sem bil čisto mrtev nanjo. Zdaj je D. B. v Hollywoodu in se tam prodaja. Film sovražim kot le kaj. Niti ne omenjajte mi ga!

Zgodbo bi najraje pričel z dnem, ko sem zapustil Pencey Prep. Pencey Prep je namreč tista šola v Agerstownu v Pennsylvaniji. Verjetno ste že slišali o nji. Za gotovo ste že videli oglase. Ti vam delajo reklamo v najmanj tisoč revijah, zmeraj s podobo čilega fanta na konju, ki preskakuje ograje. Kakor bi v Penceyu ne delali nič drugega, kot ves čas igrali polo. Tam sploh nisem videl konja, niti v soseščini ne. In pod podobo fanta na konju je zmeraj napisano: »Že od leta 1888 oblikujemo dečke v sijajne, bistrourne mlade ljudi.« Kakšna rasa! V Penceyu te oblikujejo tako prekleta malo kakor v katerikoli drugi šoli. Tam nisem poznal nikogar, ki bi bil sijajen in bistrourmen in tako dalje. Morda sta bila tam kaka dva fanta, ki sta bila kaj prida, pa še o tem dvomim. In verjetno sta prišla že taka v Pencey.

No, bila je sobota nogometne tekme s Saxon Hallom. Tekma s Saxon Hallom je veljala v Penceyu za nekaj hudo pomembnega. To je bila zadnja tekma v letu in od vsakogar so pričakovali, da bo napravil najmanj samomor, če stari Pencey ne bo zmagal. Spominjam se, da sem stal okrog treh popoldne preklemano visoko na Thomsen Hillu, prav poleg prismuknjenege topa, s katerim so streljali še v revoluciji in tako dalje. Od tod si lahko pregledal igrišče in videl, kako se moštvi preganjata po vsem prostoru. Tribune sicer ni bilo posebno dobro videti, ampak slišal si jih rjoveti, penceyske navijače, globoko in strahovito, ker je bila tam tako rekoč vsa šola izvzemši mene, saxonhallske pa tanko in izčrpano, ker niso gostje nikdar pripeljali s seboj velikega spremstva.

Pri nogometnih tekmah ni bilo nikdar mnogo deklet. Samo starejši letniki so smeli voditi s seboj dekleta. To vam je bila v vsakem pogledu strašna šola. Rad sem na kraju, kjer lahko vsaj sem ter tja vidiš nekaj deklet, čeprav se samo praskajo po komolcih ali usekujejo ali hahljajo ali karkoli. Stara Selma Thurmerjeva — ravnateljeva hčerka — je sicer velikokrat prihajala k tekmam, vendar ni bila ravno tiste vrste deklet, zaradi katere kar podivjaš od poželenja. Bila pa je čedno, spodobno deklet. Nekoč sem sedel poleg nje v agerstownskem avtobusu in nekako sva se zapletla v pogovor. Ugajala mi je. Imela je velik nos in njeni nohti so bili čisto obgrizeni in krvavi na pogled in nosila je tisti prekleti s paličicami podprti nadržek, ki je naperjen v svet kot puškina cev, ampak nekam smilila se mi je. In ugajalo mi je pri nji, da te ni poskušala prepričati, kako velik mož je njen oče. Verjetno je vedela, kakšen licemerec je in teleban.

Namesto da bi bil pri tekmi, pa sem stal na Thomsen Hillu zato, ker sem se pravkar vrnil s sabljaškim moštvom iz New Yorka. Jaz sem bil njihov prekleti vodja. Hudo ugledna služba. Tistega jutra smo šli v New York na sabljaško tekmo z Mc Burneyevo šolo. Tekme pa ni bilo. Pozabil sem rapirje in opremo in vse drugo v podzemski železnici. To ni bila moja krivda. Ves čas sem moral gledati na zemljevid, da bi vedeli, kdaj moramo izstopiti. Torej smo se vrnili v Pencey približno ob pol treh, namesto šele za večerjo. Vso pot nazaj v vlaku ni hotel nobeden iz moštva spregovoriti z menoj niti besede. Pravzaprav je bilo to precej špaso.

Pri tekmi pa nisem bil tudi zato, ker sem se bil odpravil, da bi se poslovil od starega Spencerja, svojega profesorja zgodovine. Imel je gripo in tako dalje in domneval sem, da ga verjetno ne bom več videl do začetka božičnih počitnic. Napisal mi je pismo, češ da bi me rad še videl, preden odidem domov. Vedel je, da se ne bom več vrnil v Pencey.

To sem vam pozabil povedati. Vrgli so me iz šole. Po božičnih počitnicah me niso več pričakovali nazaj, ker sem cepnil v štirih predmetih

in se sploh nisem znal poprijeti dela. Pogostoma so me posvarili, naj se že poprimem — zlasti sredi semestra, ko so prišli moji starši na posvet k staremu Thurmerju — pa se nisem. Torej so mi dali slovo. V Penceyu dajo fantom večkrat slovo. V Penceyu skrbijo za zelo lepo akademsko ravan. Res.

No, bil je december in tako dalje in mraz, da te je zeblo v kosti, zlasti na tistem neumnem griču. Imel sem samo svoj dvojni vetrni jopič in nič rokavic. Prejšnji teden mi je bil nekdo ukradel plašč iz velblodje dlake kar iz moje sobe in v njegovem žepu so tičale s krznom podložene rokavice. Pencey je bil poln tatov. Nekaj fantov je bilo pač iz hudo bogatih družin, vseeno pa je bila šola polna tatov. Dražja ko je šola, več tatov je v nji — brez špasa. No, stal sem torej poleg tistega prismuknjenege topa, gledal tekmo in prezebal. Sicer pa tekme nisem kdo ve kako napeto gledal. Pravzaprav mi je šlo za nekaj drugega, poskušal sem občutiti nekakšno slovo. Povedati hočem, da sem večkrat odhajal s šol in iz krajev, ki nisem vedel, da jih zapuščam. To mi je zoprno. Nič mi ni mar, ali je slovo žalostno ali veselo, toda kadar odhajam iz kakega kraja, hočem *vedeti*, da ga zapuščam. Drugače je vse še slabše.

Imel sem srečo. Na vsem lepem sem se domislil nečesa, kar mi je pomagalo, da sem se zavedel, kako prekleto zares odhajam. Nenadoma sem se spomnil, kako smo nekoč v oktobru Robert Tichener, Paul Campbell in jaz brcali žogo pred šolskim poslopjem. Bila sta čedna fanta, zlasti Tichener. Bilo je tik pred večerjo in mračilo se je že, mi pa smo se vseeno podili za žogo naokrog. Čedalje bolj se je mračilo, tako da nismo mogli več *videti* žoge, pa le nismo odnehali. Slednjič smo morali. Profesor za biologijo, gospod Zambesi, je pomolil glavo skozi okno šolskega poslopja in nam velel, naj se vrnemo v svoje sobe in pripravimo na večerjo. No, kadar se domislim česa takega, se lahko vživim v slovo, če sem ga potreben — vsaj večidel se mi to posreči. Brž ko sem se tako poslovil, pa sem se obrnil in se spustil v dir po drugi strani griča nizdol, proti hiši starega Spencerja. Ta ni stanoval v kampusu. Stanoval je na Anthony Wayne Avenue.

Tekel sem vso pot do glavnega vhoda na šolsko zemljišče in nato počakal trenutek, da sem prišel spet do sape. Po pravici povedano se hitro upeham. Predvsem strašno veliko kadim — ali pravzaprav: sem kadil. To so mi zdaj prepovedali. Vrh tega sem lani zrastel za šest in pol palcev. Tako sem staknil TB in prišel sem, kjer moram prenašati vse tiste preklete preglede in zadevščine. Sicer pa sem kar zdrav.

No, brž ko sem spet prišel do sape, sem stekel čez Cesto 204. Bila je hudičevo poledenela in prekleto malo je manjkalo, pa bi bil padel. Še sam ne vem, zakaj sem tekel — mi je že bilo tako pri duši. Ko sem prišel

na drugo stran ceste, pa mi je bilo, kakor da izginjam. Popoldan je bil tiste vrste, strahovito mrzel in brez sonca, ko ti je vsakikrat, kadar prideš čez cesto, kakor da te jemlje.

Fant, kako hitro sem pozvonil, ko sem prišel do hiše starega Spencerja! Bil sem čisto zmrznjen. Ušesa so me bolela in toliko da sem še premikal prste. »Dajmo, dajmo,« sem rekel skoraj naglas, »naj mi že kdo odpre vrata!« Slednjič mi jih je odprla stara gospa Spencerjeva. Spencerjeva nista imela služkinje ali postrežnice in sta zmeraj odpirala sama. Nista bila posebno petična.

»Holden!« je rekla gospa Spencerjeva. »Kako lepo, da vas vidim! Vstopite, dragi! Ste čisto prezebli?« Mislim, da me je bila vesela. Imela me je rada. Vsaj mislim, da me je imela.

Fant, kako hitro sem stopil v hišo! »Kako vam je kaj, gospa Spencerjeva?« sem rekel. »In kako se počuti gospod Spencer?«

»Čakajte, da vam pomagam sleči jopič, dragi,« je rekla. Ni me slišala, ko sem jo vprašal, kako se počuti gospod Spencer. Bila je naglušna.

Obesila je moj jopič v omaro v predsobi, jaz pa sem si za silo pogladil lase nazaj z roko. Navadno sem postrižen na ščetko in mi česanje nikdar ne dela posebnih preglavic. »Kako se vam je kaj godilo, gospa Spencerjeva?« sem rekel, vendar glasneje, tako da bi me mogla slišati.

»Prav dobro, Holden.« Zaprla je vrata omare. »In kako se je godilo vam?« Po načinu, kako je to rekla, sem precej uganil, da ji je stari Spencer povedal, da so me vrgli ven.

»Imenitno,« sem rekel. »In kako se počuti gospod Spencer? Je že prebolel gripo?«

»Prebolel! Holden, moj mož se vede kot popoln... saj ne morem povedati. V svoji sobi je. Kar vstopite!«

Imela sta vsak svojo sobo in tako dalje. Bilo jima je kakšnih sedemdeset let ali še več. Vendar sta imela še dovolj špasa v življenju — na precej trapast način, seveda. Vem, da je to grdo slišati, vendar ne mislim slabo. Reči hočem le, da sem precej premišljeval o starem Spencerju in da si se, če si preveč premišljeval o njem, začel vpraševati, čemu, šmenta, sploh še živi. Reči hočem, da je bil sključen v dve gube in se je strašno čudno držal, kadar pa je kdaj v razredu spustil pri tabli iz rok kredo, je moral kateri izmed fantov v prvi vrsti zmeraj vstati in mu jo pobrati. Po mojem je to grozno. Toda če si premišljeval o njem ravno dovolj in ne preveč, si lahko razumel, da se mu ne godi preslabo. Tako nam je neko nedeljo, ko nas je bilo nekaj fantov pri njem na vroči čokoladi, pokazal tisto oguljeno staro *navajo* odejo, ki sta jo z gospo Spencerjevo kupila od nekega Indijanca v Yellowstone Parku. Videti je bilo, da je Spencer salamensko užival, ker jo je kupil. To sem hotel reči.

Človek, star kot zemlja, kot vam je stari Spencer, lahko salamensko uživa, kadar kupi nekakšno odejo.

Njegova vrata so bila odprta, vseeno pa sem potrkal, da bi bil vljuden in tako dalje. Celo videl sem ga lahko. Sedel je v velikem usnjenem naslanjaču, ves zavrt v odejo, o kateri sem vam pravkar pravil. Pogledal je proti meni, ko sem potrkal. »Kdo je to?« je zavpil. »Caulfeld? Vstopi, sinko!« Zunaj razreda je zmeraj vpil. To ti je šlo včasih na živce.

V trenutku, ko sem vstopil, mi je bilo žal, da sem prišel. Bral je *Atlantski mesečnik*, po sobi je bilo vse polno pilul in zdravil in vse je dišalo kot Vicksove kapljice za nos. To je jemalo človeku pogum. Že tako nisem preveč navdušen za bolnike. Še huje pa je bilo to, da je bil stari Spencer oblečen v tisto klavrno revno staro domačo haljo, v kateri se je verjetno že rodil ali kaj. Že tako ne gledam rad starih fantov v pižamah ali domačih haljah. Na peščini in drugod so videti noge starih fantov zmeraj tako bele in gole. »Dober dan, gospod,« sem rekel. »Dobil sem vaše pismo, najlepša hvala.« V pismu mi je rekel, naj se oglasim pri njem in se poslovim pred začetkom počitnic, ker se pač ne bom več vrnil. »To ni bilo potrebno. Sam bi se bil prišel poslovit.«

»Sedi tjale, dečko,« je dejal stari Spencer. Mislil je, naj sedem na posteljo.

Sedel sem nanjo. »Kako je z vašo gripo, gospod?«

»Sinko, ko bi se počutil količkaj bolje, bi moral poslati po zdravnika,« je rekel stari Spencer. To se mu je zdela imenitna šala. Začel se je hahljati kot blaznež. Nato se je slednjič spet zbral in rekel: »Zakaj nisi pri tekmi? Mislil sem, da je danes velika tekma?«

»Je. Bil sem tam. Toda pravkar sem se vrnil iz New Yorka s sabljaškim moštvom.« sem rekel. Fant, njegova postelja je bila kot kamen.

Postajal je peklensko resen. Vedel sem, da bo tak. »Torej nas zapuščaš, he?« je dejal.

»Da, gospod. Menda že.«

Spustil se je v svoje običajno kimanje. Svoj živi dan nisem videl nikogar toliko kimati kot starega Spencerja. Nikdar nisi vedel, ali toliko kima, ker premišljuje in tako dalje, ali samo zato, ker je prijazen star dečko, ki ne razloči lastne riti od komolca.

»In kaj ti je rekel dr. Thurmer? Slišal sem, da sta se malo pomenila.«

»Da, res sva se. Menda sem bil v njegovi pisarni kaki dve uri.«

»In kaj ti je rekel?«

»O... no, govoril je o tem, da je življenje tekma in tako dalje. In kako jo moraš igrati po pravilih. Bil je precej prijazen. Reči hočem, da ni razsajal ali kaj podobnega. Samo govoril je in govoril, da je življenje tekma in tako dalje. Saj veste.«

»Življenje je res tekma, fant. Življenje je tekma, pri kateri se moraš ravnati po pravilih.«

»Da, gospod. Vem, da je. To vem.«

Tekma, pojdite no! Lepa tekma. Če igraš na strani, kjer so vsi asi, potem je tekma, to vam priznam. Toda če ste na drugi strani, kjer ni nobenih asov — kakšna tekma je to? Prekletó piškava. Sploh nobena.

»Ali je dr. Thurmer že pisal tvojim staršem?« me je vprašal stari Spencer.

»Rekel je, da jim bo pisal v ponedeljek.«

»In si jim ti sam že sporočil?«

»Ne, gospod, nisem, ker jih bom verjetno videl v sredo zvečer, ko pridem domov.«

»In kako misliš, da bosta sprejela novico?«

»No ... to ju bo precej razdražilo,« sem rekel. »Res. To je že moja četrta šola.« Zmajal sem z glavo. Precej zmajujem z glavo. »Fant!« sem rekel. Tudi »fant!« pravim večkrat. Deloma zaradi tega, ker imam piškav besedni zaklad, in deloma zaradi tega, ker se včasih obnašam premlado za svoja leta. Takrat mi jih je bilo šestnajst in zdaj mi je sedemnajst let in včasih ravnam, kot bi mi jih bilo trinajst. To je res ironija, ker merim v višino šest čevljev dva in pol palca in imam sive lase. Res. Na eni strani glave — na desni — imam na milijone sivih las. Že kot otrok sem jih imel. In vendar ravnam včasih tako, kot bi mi bilo dvanajst let. To trdijo vsi, zlasti moj oče. In deloma je to tudi res, vendar ne *popolnoma*. Ljudje zmeraj mislijo, da je kaj *popolnoma* res. Jaz se za to figo menim, le včasih mi preseda, če mi pravijo, naj se vedem svoji starosti primerno. Včasih se vedem, kot bi bil veliko starejši — res — ampak ljudje tega nikdar ne opazijo. Ljudje nikdar ne opazijo ničesar.

Stari Spencer je začel spet kimati. Začel si je tudi brbati po nosu. Delal se je, kot da si ga le ščiplje, toda v resnici je tlačil vanj svoj stari palec. Menda ni bilo to nič slabega, ker ni bilo razen mene nikogar drugega v sobi. Meni je bilo *vseeno*, čeprav je precej ogabno gledati človeka, ki si brba po nosu.

Nato je rekel: »Imel sem čast, da sem se seznanil z vašo materjo in očkom, ko sta pred nekaj tedni prišla na kratek pogovor z dr. Thurmerjem. Čudovita človeka sta.«

»Da, res je. Zelo čedna sta.«

Čudovita! To je beseda, ki jo resnično sovražim. Zlagana je. Kadar jo slišim, mi gre na kozlanje.

Nato je postal stari Spencer nenadoma ves takšen, kot da mi ima nekaj zelo dobrega, strašno ostroumnega povedati. Vendar stvar ni bila vredna preplaha. Samo *Atlantski mesečnik* si je vzdignil s kolen in ga

poskušal zalučati na posteljo poleg mene. Zgrešil je. Manjkalo je samo za dva prsta, pa je le zgrešil. Vstal sem, pobral revijo in jo položil na posteljo. Na vsem lepem me je hudičevo prijelo, da bi se izmuznil iz sobe. Čutil sem, da se pripravlja strahovita pridiga. Pravzaprav nisem imel nič proti, ampak ni mi bilo do tega, da bi poslušal pridigo, dihal Vicksove kapljice za nos in gledal starega Spencerja v pižami in domači halji, vse troje hkrati. Res ne.

In res se je sprožilo. »Kaj je vendar s teboj, fant?« je rekel stari Spencer. Govoril je proti svoji navadi precej trdo. »Koliko predmetov si imel ta semester?«

»Pet, gospod.«

»In koliko jih nisi zdelal?«

»Štiri.« Nekoliko sem pomencal z ritjo po postelji. Bila je najtrša postelja, na kateri sem kdaj sedel. »Angleščino sem čisto dobro zvozil, ker smo vse tiste zadeve z Beowulfom in *Mojim sinom* lorda Randalla vzeli že tedaj, ko sem bil v Whootonski šoli. Se pravi, da mi pri angleščini tako rekoč sploh ni bilo treba delati, le včasih sem moral napisati kakšen spis.«

Niti poslušal me ni. Ta ni človeka skoraj nikdar poslušal, kadar si mu kaj rekel.

»V zgodovini sem te vrgel kratko malo zato, ker nisi znal popolnoma nič.«

»Vem, gospod. Fant, to vem. Niste mogli drugače.«

»Popolnoma nič,« je spet rekel. To je nekaj, kar me spravi ob pamet. Če ljudje povedo dvakrat nekaj, kar si jim že prvič priznal. Nato je to rekel še tretjič. »Ampak popolnoma nič! In zelo dvomim, ali si v tem semestru enkrat samkrat odprl knjigo. Ali si jo? Povej po pravici, fant!«

»No, parkrat sem jo malo prelistal,« sem mu povedal. Nisem hotel raniti njegovih čustev. Bil je čisto neumen na zgodovino.

»Prelistal si jo, he?« je rekel — hudo sarkastično. »Tvoj, hm, zvezek s šolskimi nalogami je tamle na mojem predalčniku, čisto na vrhu kupa. Prinesi ga sem, prosim!«

To je bila zelo umazana ukana, toda stopil sem tja in mu ga prinesel — nisem imel drugega izhoda, sploh ne. Nato sem spet sedel na njegovo cementno posteljo. Fant, ne morete si misliti, kako žal mi je postajalo, da sem se oglasil pri njem za slovo.

Prišel je obračati moj šolski zvezek, kot bi imel v roki drozga ali kaj. »Egipčane smo jemali od četrtega novembra do drugega decembra,« je dejal. »Sam si se odločil, da boš pisal o njih v razpravi po lastni izbiri. Ali bi rad slišal, kaj si imel povedati?«

»Ne, gospod, ni mi kdo ve kaj do tega,« sem rekel.

Ne glede na to je nalogo prebral. Kadar si je profesor kaj vtepel v glavo, ga ne moreš ustaviti, ker napravi, kar hoče, in amen.

»Egipčani so bili staro pleme Kavkazijcev. Živel so na enem severnih odsekov Afrike. Le-ta je, kolikor vemo, največja celina vzhodne poloble.«

Moral sem sedeti tam in *poslušati* tisto traparijo. Vsekakor je bila to umazana ukana.

»Egipčani nas dandanašnji izredno zanimajo iz raznih vzrokov. Moderna znanost še zmerom ne ve, kakšne skrivne dišave so uporabljali, ko so zavijali mrliče, tako da jim obrazi niso strohneli nič koliko stoletij. Ta zanimiva uganka še zmerom mika moderno znanost dvajsetega stoletja.«

Premolknil je in odložil moj spis. Zdaj sem ga že nekam sovražil. »Tvoj esej, kakor bi temu dejali, se tukaj konča.« je dejal s tistim hudo sarkastičnim glasom. Človek ne bi verjel, da je tako star možakar lahko tako sarkastičen in tako dalje. »Vendar si mi na koncu strani napisal kratko sporočilo.« je rekel.

»Vem.« sem rekel. To sem rekel zelo naglo, ker sem ga hotel ustaviti, preden bi začel še isto brati naglas. Vendar ga ni bilo mogoče ustaviti. Bil je goreč kot ognjemet.

»Dragi gospod Spencer,« je prebral naglas. »To je vse, kar vem o Egipčanih. Zdi se mi, da se nikakor ne morem hudo ogreti zanje, čeprav so vaša predavanja zelo zanimiva. Ne bom vam zameril, če me vržete, ker bom že tako odletel v vseh predmetih razen v angleščini. Z odličnim spoštovanjem, Vaš Holden Caulfield.« Tedaj je odložil moj prekleti spis in me pogledal natanko tako, kakor da me je pravkar namlatil pri ping pongu ali kaj. Mislim, da mu ne bom nikdar odpustil, da mi je prebral tisto traparijo naglas. Jaz bi mu je že ne bil, ko bi jo bil on napisal — res ne. Sploh pa sem tisto prekletó sporočilo napisal samo zato, da mu ne bi bilo preveč hudo, ko me bo vrgel.

»Ali mi zameriš, ker sem te vrgel, fant?« je rekel.

»Ne, gospod. Nikakor ne,« sem rekel. Hudičevo sem si želel, da bi me že nehal ves čas klicati »fant«.

Poskušal je zalučati moj zvezek na posteljo, ko je z njim opravil, vendar je seveda spet zgrešil. Moral sem spet vstati, ga pobrati in položiti na *Atlantski mesečnik*. Presneto *pusto* je, če moraš to delati vsaki dve minuti.

No, videti je bilo, da mu je precej zoprno, ker me mora zabrisati. Torej sem mu začel pihati na dušo. Rekel se mu, da sem pravi pravcati bebec in podobne oslarije. Rekel sem mu, kako bi bil na njegovem mestu prav tako ravnal in kako večina ljudi ne zna presoditi, kako težko je biti profesor. Take stvari. Stare izmišljotine.

Špaso pa je, da sem ves čas, medtem ko sem tako tvezel, mislil na nekaj drugega. Živim v New Yorku in mislil sem na laguno v Central Parku, tam doli v bližini Južnega Central Parka. Vpraševal sem se, ali bo zmrznjena, ko pridem domov, in kam bodo šle race, če bo. Vpraševal sem se, kam gredo race, kadar pokrije vso laguno ledena skorja. Vpraševal sem se, ali se pripelje kdo s kamionom in odpelje race v živalski vrt ali kam. Ali pa kar odletijo.

Pravzaprav sem srečen človek. Namreč zaradi tega, ker sem lahko pihal na dušo staremu Spencerju in hkrati premišljeval o racah. To je špaso. Kadar govoriš s profesorjem, ni treba, da bi bil preveč pri stvari. Toda medtem ko sem mu pihal na dušo, mi je na vsem lepem segel v besedo. Ta je človeku zmeraj segal v besedo.

»Toda s kakšnimi občutki te navdaja vse to, fant? To bi me zelo zanimalo izvedeti. Zelo.«

»Mislite, kaj čutim, ker so me zabrisali iz Penceya in tako dalje?« sem rekel. Nekam želel sem si, da bi si stari pokrtil svoje grčave prsi. Ni jih bilo posebno prijetno gledati.

»Če se ne motim, si imel nekaj težav tudi v Whootonski šoli in v Elkton Hillsu.« Tega ni rekel samo sarkastično, ampak tudi nekam hudobno.

»V Elkton Hillsu nisem imel prehudih težav,« sem mu povedal. »Pravzaprav nisem zletel. Kar odšel sem, pa amen.«

»In smem vprašati, zakaj?«

»Zakaj? O, to je dolga zgodba, gospod. Namreč precej zamotana.« Ni mi bilo do tega, da bi mu jo začel razkladati. Saj bi tako ne razumel, ker sploh ni bila na njegovem tiru. Eden izmed poglavitnih razlogov, zakaj sem zapustil Elkton Hills, je bil ta, da so me tam obkrožali sami licemerci. To je vse. Bilo jih je ko listja in trave. Tako je bil ravnatelj šole gospod Haas najhujši licemerec, kar sem jih kdaj srečal v življenju. Tako je na priliko ob nedeljah stari Haas hodil naokrog in segal v roke vsem staršem, ki so se pripeljali tja. Bil je vražje očarljiv in tako dalje. Razen če je imel kak deček majhne in stare starše, ki so bili špasi na oči. Morali bi bili videti, kako se je vedel do staršev mojega sobnega tovariša. Reči hočem, če je bila dečkova mati nekam debela ali navadna ali kaj in če je bil oče kakega fanta eden tistih možakarjev, ki nosijo obleke z zelo nagačenimi rameni in prostaške bele in črne čevlje, no, potem jim je stari Haas samo segel v roko in jim naklonil svoj licemerski nasmešek in se nato začel pogovarjati morebiti cele pol ure s starši kakega drugega fanta. Takih zadevščin ne prenesem. Ob pamet me spravljajo. Tako potr postanem zaradi tega, da kar ponorim. Zasovražil sem tisti prekleti Elkton Hills.

Potem me je stari Spencer nekaj vprašal, toda nisem ga slišal. Premišljeval sem o starem Haasu. »Prosim, gospod?« sem rekel.

»Ali ti je zaradi tega, ker zapuščaš Pencey, kaj tesno pri srcu?«

»O, trohico že, to drži. Pa jasno... Ampak ne prehudo. Pravzaprav ne še. Menda se tega še nisem prav zavedel. Pri meni zmeraj nekaj časa traja, da mi pride kaj do živega. Zdaj ne mislim drugega, kot da pojdem v sredo domov. Sem pač duševno zaostal.«

»Ali te prav nič ne skrbi tvoja prihodnost, fant?«

»O, seveda me nekoliko skrbi, to drži. Pa jasno. Pa jasno, da me skrbi.« Trenutek sem pomislil. »Ampak menda ne preveč. Menda ne preveč.«

»Vendar te bo skrbel.« je rekel stari Spencer. »V skrbeh boš, fant. Toda takrat bo prepozno.«

Teh besed nisem rad slišal. Navdale so me z občutkom, kot da sem mrtev ali kaj. Obupno me je potrlo. »Že mogoče,« sem rekel.

»Rad bi ti vtepel nekaj pameti v glavo, fant. Poskušam ti pomagati. Hotel bi ti kolikor mogoče pomagati.«

Res je tako mislil. To je bilo očitno. Toda kaj pomaga, ko pa sva bila vsak na nasprotnem tečaju, to je vse. »Vem, da bi mi radi pomagali, gospod,« sem rekel. »Najlepša hvala. Brez špasa. To znam ceniti. Res.« Tedaj sem vstal s postelje. Fant, tukaj ne bi mogel več sedeti še nadaljnjih deset minut, čeprav bi mi šlo za glavo. »Stvar je namreč taka, da moram zdaj oditi. Precej stvari imam v telovadnici, ki jih moram še popraviti, da bi jih vzel domov. Res.« Pogledal je kvišku vame in začel spet kimati, s tistim izrazom na obrazu, ki je bil hudo resen. Na vsem lepem se mi je hudičevo zasmilil. Pa vendar se nisem mogel več muditi tukaj, zaradi tega ne, ker sva bila na nasprotnih tečajih in je zmeraj zgrešil posteljo, kadar je kaj zalučal nanjo, in je imel na sebi tisto žalostno staro domačo haljo, v kateri je kazal prsi, in je bila vsa soba prežeta z gripastim duhom po Vicksovih kapljicah za nos. »Poslušajte, gospod! Ne delajte si skrbi zaradi mene! Resno mislim. Vse bo v redu z menoj. Zdaj pač preživljam neko obdobje. Vsi preživljajo razna obdobja, in tako dalje, kajne?«

»Ne vem, fant. Ne vem.«

Zoprno mi je, kadar mi kdo takole odgovori. »Jasno. Pa jasno, da jih preživljajo,« sem rekel. »Resno mislim, gospod. Prosim, ne delajte si skrbi zaradi mene!« Sam ne vem kako, ampak položil sem mu roko na rame. »O. K.?« sem rekel.

»Ali ne bi hotel popiti šalice vroče čokolade, preden odideš? Gospa Spencerjeva bi ti z veseljem...«

»Rad, zelo rad, ampak stvar je taka, da res moram iti. Naravnost v telovadnico. Hvala. Najlepša hvala, gospod.«

Nato sva si segla v roke. In si povedala traparije, ki so v navadi. In vendarle mi je postalo hudičevo tesno pri srcu.

»Pisal vam bom, kako mi gre, gospod. Glejte, da boste kar najhitreje okrevali!«

»Zbogom, fant!«

Ko sem zaprl vrata in se obrnil, da bi se vrnil v dnevno sobo, je zavpil nekaj za menoj, vendar ga nisem mogel natančno slišati. Skoraj prepričan sem, da je zavpil: »Želim ti srečo!« Upam pa, da tega ni storil. Hudiča, upam, da ni. Jaz bi nikdar nikomur ne zavpil: »Želim ti srečo!« Če natanko premisliš, je to nekaj strašnega.

(Odlomek iz romana »Ulovi me v rži«)

Prevedla Mira Miheličeva

LISTI IZ MLADE FURLANSKE LIRIKE

POLDAN NA GROBJU

Novele Cjantarute

Zemlja puhti
na grobju
proti poldnevu.
In tanke niti
burje
se razpredajo
med gomilami,
Škrjanček
se vzpenja kvišku
in moli
k soncu.
In mrtvi
ga spremljajo.